

O D L U K E

A/ Odluke domaćih sudova i drugih organa

VRHOVNI PRIVREDNI SUD

Drugostepena presuda od 6.VI 1963.

Vijeće: dr Nikola Kostić, dr Momčilo Nikolić, dr Ilija Čolović,
dr Milan Aleksić, dr Dragutin Brandajs

Brod nije pravna osoba i ne može biti stranka u postupku - Za troškove vadjjenja broda, koje naredi lučka kapetanija odgovara čuvar broda - Čuvar broda je i uvoznik koji namjerava upotrebljavati brod i to bez obzira na nameru upotrebe

Tužilac je preduzeće koje ekonomski iskorišćava luku Piran i dr. Prvotuženi je preduzeće za tehničku preradu i obradu filmova. Drugotuženi je inostrani motorni jedrenjak, ukotvljen u Piranu. Prvotuženi, obavljajući svoju redovnu delatnost, uvezao je u zemlju pomenuti brod radi filmskog snimanja. Brod je iz nepoznatih razloga potonuo u piranskoj luci. Po naredjenju lučke kapetanije tužilac ga je izvadio. Neplaćeni troškovi njegova vadjjenja, kao i neplaćene lučke takse predmet su ove parnice. Utuženi iznos tužilac potražuje solidarno od prvo i drugotuženog.

Prvostepeni sud je udovoljio zahtevu: izrekao je da su oba tužena dužni solidarno platiti tužiocu utuženi iznos.

I. Prethodno je razmotrio pitanje stranačke sposobnosti drugotuženog.

Pošavši pritom od odredbe člana 71/II Zpp, prema kojoj se posebnim propisima određuje ko može biti stranka u postupku, osim fizičkih i pravnih lica, taj je sud dalje

- tumačenjem odredbe člana 2. Uredbe o redu u lukama /"Službeni list FNRJ" br.7/50/, po kojoj je lučka kapetanija, ako brod ili odgovorno lice ne poštuje izdata naredjenja, ovlašćena da preduzme potrebne mere da se naredjenje izvrši, i to na teret i opasnost broda ili odgovornog lica, čime je, po stanovištu toga suda, pored odgovornosti lica, stvorena i direktna odgovornost broda,

- zatim, tumačenjem odredaba Rešenja o lučkim naknadama /"Službeni list FNRJ" br.4/52/, po kojima je platao odnosnih naknada naznačen isključivo brod, a ne sopstvenik, brodar ili zapovednik broda,

- zatim, tumačenjem Lučkih uzansa /"Službeni list FNRJ" br.2/51/, ponaosob uzansa br.5 i br.24 koje obavezuju neposredno brod na plaćanje odredjenih troškove,

- došao do zaključka da je brod subjekt odredjenih prava i obaveza i da može biti stranka u postupku, pa je drugo-

tuženog tretirao kao stranku i postavio mu privremenog zastupnika, budući da ga je zapovednik napustio.

Vrhovni privredni sud, razmotrivši, povodom žalbe prvotuženog "Filmservisa", po službenoj dužnosti /član 353/IV i član 343/II tač. 8 Zpp/, pitanje stranačke sposobnosti drugotuženog broda, ne usvaja prednje stanovište i razloge prvostepenog suda:

Brod, po našem domaćem pravu, nije pravno lice, već imovinski objekt. Sama činjenica što je u nekom propisu ili uzansi, kako je to navedeno u pobijanoj presudi prvostepenog suda, kada je reč o pravima i obavezama koji se odnose na brod, upotrebljen bezlični termin /na primer "Brod odgovara"/ ne znači da zakonodavac tretira brod kao nosioca prava i obaveze, niti znači da mu priznaje stranačku sposobnost. Takav način izražavanja u pojedinom propisu ili uzansi valja razumeti tako da zakonodavac izvesna prava odnosno obaveze nekog fizičkog ili pravnog lica veže pod izvesnim pretpostavkama, na odvojen imovinski objekt.

Dosledno tome stanovištu, koliko je u konkretnom slučaju u pitanju "obaveza broda", ima se to razumeti tako da se radi o obavezi nekog fizičkog ili pravnog lica koje je odgovorno u vezi poslovanja brodom.

Kako prema izloženom brod nije pravno lice, to se sposobnost broda da bude stranka u postupku ne može zasnovati na odredbi člana 71. stava 1. Zpp.

Nije, međjutim, sud prvog stepena u pravu ni koliko svoje pravno shvatanje o tome - da može i brod kao takav da bude stranka u postupku - zasniva na odredbi člana 71. stava 2. Zpp. Upravo spomenuta odredba upućuje na posebne propise kojima se stranačka delatnost priznaje bez obzira što nije u pitanju fizičko ili pravno lice. Takav posebni propis o priznavanju stranačke sposobnosti broda ne postoji, niti se takva volja zakonodavca može izvesti iz posebnih propisa na koje se pozvao sud prvog stepena.

Kako dakle brod nije pravno lice, niti je posebnim propisima određeno da može biti stranka u postupku, to je sud prvog stepena povredio zakon kada je postupak u ovoj pravnoj stvari, koliko je u pitanju drugotuženi, proveo sa brodom, odnosno sa brodom postavljenim privremenim zastupnikom. Trebalo je naprotiv da tužbu, u pogledu drugotuženog, odbaci, jer je podneta protiv nekog koji nije sposoban da bude stranka u postupku.

Sa navedenim razloga valjalo je odlučiti kao u tač.II dispozitiva ove presude.

II. Pravilno je međjutim prvostepeni sud našao, sa razloga navedenih u presudi, da je prvotuženi kao uvoznik broda, a

kasnije i kao njegov izvoznik /pripremao se da ga izveze/, bez obzira na namenu kojoj je brod imao služiti, postao čuvar broda, a u odnosu prema lučkim organima - privremeni upravitelj, on je dakle lice koje odgovara i lučkim organima i trećima za štetu i troškove do kojih dodje u vezi sa brodom. Ponaosob je pravilno našao taj sud da za troškove vadjenja broda prvotuzeni odgovara tužiocu i po osnovu preuzete usmene i pismene obaveze - i to za troškove čija je visina u postupku pravilno utvrđjena. Po svim tim pitanjima, a da bi se izbeglo nepotrebno ponavljanje, ovim se upućuje na odnosne razloge prvostepene presude koje ovaj sud usvaja.

Sa navedenih razloga valjalo je odlučiti kao u tač. I-1/ dispozitiva ove presude.

I.Č.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 16.V 1963.

Vijeće: Ivo Bešker, Juraj Bolanča, Mirko Braida

Prijevoz željeznicom - Na povlaštenu reekspediciju robe koja je stigla iz inozemstva ima pravo osoba koja je primalac robe iz inozemstva i ujedno pošiljalac reekspedicije - Punomoć za primanje obavijesti i preuzimanje robe ne sadrži i punomoć o reekspediciji robe - Za punomoć u željezničkom prijevozu dolaze do primjene posebni željeznički propisi, a ne načela građanskog prava - Radi toga osoba koja prema željezničkim propisima prima robu kao punomoćnik primaočev iz tovarnog lista, a nema prema tim propisima i punomoć za slanje robe, nastupa u vlastito ime, premda eventualno, prema građanskom pravu nastupa kao punomoćnik

Iz inozemstva je u Jugoslaviju stigla željeznicom pošiljka od 400 komada plastičnih vreća. Tovarni list je iskupio špediter prema primaočevoj punomoći, te je istu pošiljku domaćim tovarnim listom reekspedirao na drugu postaju u Jugoslaviji. Špediter smatra da ima pravo na povlaštenu tarifu, koja je u željezničkim propisima predviđene za ovakvu vrst reekspedicije, pa budući da mu željeznica to ne priznaje, diže protiv nje tužbu. Željeznica se brani navodeći da nije dužna prihvatiti povlaštenu tarifu, jer da pošiljalac nije bio ista osoba koja je primalac, budući da špediter, i ako je imao punomoć od primaoca da primi pošiljku, nije ujedno bio i ovlašten od istog primaoca da pošiljku reekspedirao. Prema tome se ne radi o istoj osobi koja je primalac robe iz inozemstva i ujedno pošiljalac za tuzemstvo, pa da ne postoje uvjeti za povlaštenu tarifu. Prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu. Tuženik je uložio žalbu, iznašajući uglavnom iste razloge kao u prvostepenom postupku.